

Štefanovičová, Tatiana

Symposium Podunajské mestá — Städte im Donaauraum

Archaeologia historica. 1992, vol. 17, iss. [1], pp. 470-471

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/140024>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

lení území Velkého Brna do vzniku institucionálního města se zvláštním zřetelem na dějiny od slovanského období, události roku 1091 a otázek týkajících se lokalizace Brněnského hradu, jehož přesná poloha dosud není známa, ač nejnovější výzkumy i analýza písemných pramenů ukazují na prostor Starého Brna. O těchto výsledcích posledních archeologických výzkumů zpravily přítomné D. Cejnková a I. Loskotová, jakož i R. Procházka, který se však zaměřil zejména na vylíčení počátků dnešního historického jádra města.

Blok historických referátů obsahoval příspěvky L. Sulitkové Brno v listinách do počátku institucionálního města, J. Sejbala Počá'jky Brna v nálezech mincí, M. Bláhové Brno v historiografických pramenech doby přemyslovské a J. Skutila Nejstarší zápisy jména Brno a sídlišť v jeho okolí.

Z dalších účastníků jednání lze jmenovat L. Jana, který pohovořil o problematice Starého Brna v souvislosti s místním jménem Crux—Kříž, vážícím se snad k tržišti v podhradí Brněnského hradu, M. Plačka (počátky hradu Veverí u Brna), B. Samka (brněnské věžové domy), M. Zemka (patrocinia) a M. Švábenského (církvevní instituce středověku na Brněnsku).

Konference měla bezesporu velký význam zejména pro utřídění poznatků o nejstarších dějinách Brna a vytyčila další směry, jimiž by se mělo současné historické bádání ubírat. Přednesené referáty budou publikovány v dalším svazku sborníku Brno v minulosti a dnes.

ZDEŇKA MECHÚROVA

Symposium Podunajské mestá — Städte im Donauraum

Symposium, ktoré usporiadala Slovenská historická spoločnosť — sekcia pre dejiny miest, Historický ústav SAV a Archív hlavného mesta Bratislavy, sa konalo v dňoch 30. 9.—4. 10. 1991 v Smoleniciach. Uskutočnilo sa pri príležitosti 700. výročia potvrdenia mestských privilégií Bratislavy Ondrejom III., a tak mnoho referátov bolo zameraných na problematiku mesta Bratislavy. Sympóziu bolo s medzinárodnou účasťou, zastúpení boli bádatelia z Rakúska, Maďarska a Nemecka. Z rakúskych účastníkov predniesol W. Rausch referát o rakúskych podunajských mestách a ich vývoji, F. Oppl: Bratislava a Viedeň v stredoveku, rozdiely, zhody a styky. R. Perger hovoril o vzťahoch medzi bratislavskými a viedenskými rodinami v stredoveku. Z maďarských bádateľov všeobecne teoreticky zameraný bol referát E. Fugediho o mestách v stredovekom Uhorsku. Gy. Györffy sa venoval interpretácii Idrisiho Geografie vo vzťahu ku krajinám a mestám stredodunajskej oblasti. K. Szende zamerala svoj príspevok na vzťahy medzi Šopronom a Bratislavou v stredoveku. Nemecký historik K. Militzer hovoril o kolínskych obchodníkov v Bratislave a v podunajských mestách v 14. a 15. stor.

Z našich účastníkov úvodný referát predniesol R. Marsina o Bratislave a jej dejinách. O problematike vzniku juhomoravských miest a ich vzťahoch k podunajskej oblasti hovoril Z. Měřínský. P. Valachovič sa venoval pred-slovanským, predovšetkým rímskym mestským sídliskám na Slovensku. O vývoji Bratislavy od čias Keltov do počiatkov stredoveku hovorila T. Stefanovičová. Historický vývin Bratislavy do r. 1291 predniesol V. Sedlák a M. Stieberová sa zaoberala sídliskovými pomerami v Bratislave do konca 13. stor. Historickú topografiu Bratislavy do konca 15. stor. načrtnol V. Horváth. H.

Hudáková hovořila o najstaršom privilegii Bratislavy. J. Lulkafika venoval pozornosť dopravným a obchodným vzťahom medzi Viedňou, Bratislavou a Budínom do pol. 15. stor. J. Bartl hovoril o úlohe Bratislavy v politických zápasoch na prelome 14.—15. stor. Vinohradníctvo v Bratislave prezentoval F. Kalesný a remeslo a cechy v stredovekej Bratislave A. Spiesz. J. Sopko sa zaoberal kódexami v stredovekej Bratislave a Š. Mertanová miestom Bratislavy v tavernikálnom súdnictve. O Bratislave a vzniku habsburskej monarchie hovoril I. Mrva.

Súčasťou sympózia bolo aj prijatie účastníkov primátorom hlavného mesta Bratislavy, prehliadka Mestského múzea v Starej radnici. Počas poľdňovej exkurzie mohli účastníci vidieť archeologický výskum na Hlavnom nám. Bratislavy a stredoveký hrad Devín a jeho výskumy. Exkurzia po prijatí starostkou Starého mesta Bratislavy sa ukončila prehliadkou Bratislavského hradného kopca. Sympóziu sa uskutočnilo v tvorivom duchu, s možnosťou diskusí a výmeny názorov, prispelo k vzájomnému poznaniu problematiky stredovekých miest v Podunajsku a vytvorilo základ pre ďalšiu výmenu poznatkov.

TATIANA ŠTEFANOVICOVÁ

Konferencia o vývoji stredovekej výstavby miest v Karpatskej kotline

V dňoch 4.—7. novembra 1991 sa konala v Budapešti a Székesfehérvári medzinárodná konferencia „Die Entwicklung des mittelalterlichen Städtebaus im Karpatenbecken“, ktorú usporiadali Archeologický ústav Maďarskej akadémie vied, Historické múzeum Budapešti, Katedra Historickej archeológie Univerzity E. L. v Budapešti a Historické múzeum v Székesfehérvári. Cieľom konferencie bolo prezentovanie a zmapovanie stavu výskumu stredovekých miest a ich teoretického hodnotenia. Okrem maďarských bádateľov boli na konferencii zastúpení účastníci z Rumunska, Slovenska a Moravy, juhoslovenskí kolegovia sa nemohli zúčastniť.

Konferenciu otvoril riaditeľ Archeologického ústavu MAV dr. S. Bökökyi. Prednáška nestora maďarskej stredovekej archeológie L. Gerevicha bola zameraná teoreticky na hodnotenie umelecko-historického materiálu z maďarských miest od 13. storočia: La protorenaissance en Hongrie. A. Ruttkay v prednáške Nitra v 12.—14. storočí zhrnul súčasný stav poznatkov a naznačil vývoj mesta v uvedenom období aj na základe historických prameňov a dobových vyobrazení. Vývoj dvoch stredovekých miest v Sedmohradsku (Dej-Dés a Turda-Torda) predniesol G. Entz, P. Niedermaier z Rumunska dokumentoval na základe topografického materiálu vznik stredovekého mesta v Sedmohradsku (Brašov). Mestu Pécs a jeho výskumu bola venovaná dvojica referátov: M. G. Sándor hovorila o Pécsi v stredoveku, najmä o výskume biskupského hradu, a G. Gero o meste Pécs v dobe tureckej. T. Štefanovičová v prednáške o počiatkoch mesta Bratislavy načrtla vývoj hradu a mesta od 9.—13. stor. H. Fabini z Rumunska predniesol stavebný vývoj Sibiu—Hermannstadt od 1200—1500 na základe topografického materiálu a architektúry. I. Holí v prednáške o meste Kőszeg v stredoveku prezentoval výsledky archeologického výskumu najstaršej časti mesta — hradu. O výsledkoch výskumu stredovekej Trnavy referovala K. Mészárosová, podobne I. Horvath o výsledkoch výskumu v stredovekom Ostrihome. Archeologický výskum mestského hradu v Kremnici predniesol v referáte J. Hoššo. Stredovekému vývoju mesta

Vác boli venované referáty S. Tettamanti o hrade a biskupskom sídle vo Váci a Z. Miklósovej a I. Tormu o meste Vác v stredoveku. Oba referáty vychádzali z výsledkov archeologických výskumov a priniesli nové pohľady na problematiku. O vzniku mesta Alba Iulia hovoril R. Heitel. Výsledky dlhoročného výskumu Székesfehérváru prezentoval v inštruktívnej prednáške Gy. Siklósi, a to od arpádovských čias až po dobu tureckej nadvlády. O historickej topografii Brna referoval R. Procházka a o vývoji stredovekého mesta Šopron J. Gomori. Prof. A. Kubinyi v prednáške o nových výskumoch stredovekej topografie miest východnej časti strednej Európy teoreticky zhodnotil doterajšie bádanie aj výsledky konferencie.

Budapeštianska časť konferencie sa konala v dobovom prostredí — v kráľovskej pivnici budínskeho hradu, čo vytvorilo veľmi príjemnú atmosféru. Súčasťou konferencie bola prehliadka Budínskeho hradu a výskumov, aj pamiatkové upravených nálezov v Székesfehérvári. Časový rozvrh prednášok dával dosť priestoru aj diskusii, ktorá mohla pokračovať aj na spoločných posedeniach v kuloároch, čím sa vytvorili priaznivé podmienky pre ďalšiu spoluprácu.

TATIANA ŠTEFANOVICOVÁ

Mezinárodní symposium k 555. výročí přijetí basilejských kompaktát

Tato významná vědecká akce s mezinárodním dosahem byla uspořádána v rámci širších oslav 555. výročí vyhlášení basilejských kompaktát v Jihlavě ve dnech 26.—28. června 1991 a na její organizaci se podílel Okresní archiv v Jihlavě spolu s jihlavským Muzeem Vysočiny. Bylo zde prosloveno přes dvacet pět referátů. Z nejdůležitějších vyjímáme vystoupení F. Šmahela „Odras husitských artikulů v kompaktátech“, P. Čorneje „Dlouhá cesta ke kompaktátům“ (Česká politická scéna 1433—1436), I. Hlaváčka „Konciliární polemiky proti husitům a jejich dochování“, F. Hoffmanna „Moravská města po husitské revoluci“, J. Sejbala „Mincovní činnost Jihlavy v době husitské“, J. Macka „Osudy basilejských kompaktát v jagelonském věku“, Z. Měřínského „Hrad Rokštejn v období husitských válek“, ze zahraničních účastníků pak například F. Eggera ze Švýcarska „Die Hussiten am Konzil von Basel“, S. Byliny „Problém oddzwieków husytyzmu na zemiach Krolestwa Polskiego“, H. Iwańczaka (Polsko) a dalších badatelů.

Pořadatelé zasedání přislíbili vydání všech proslovených referátů tiskem a zejména mezinárodní dosah akce přispěl i ke zvýraznění významu Jihlavy v období 1. poloviny 15. století.

ZDENĚK MÉRINSKÝ